

Анотиран Работен План

Date: 08/06/2022

Author(s) : Илиана Бойчева, Център за изследване на демокрацията, Димитър Марков, Център за изследване на демокрацията

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or DG JUST. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

Съдържание

Въведение	3
I. ДОМАШНО НАСИЛИЕ – ОСНОВНИ ПОНЯТИЯ И МОМЕНТИ	4
II. ПОДХОДЯЩИ ПРОЦЕДУРИ ЗА ВКЛЮЧВАНЕ НА ПРЕВЕНЦИЯТА НА ДОМАШНО НАСИЛИЕ В РАБОТАТА НА СПЕЦИАЛИСТИТЕ ПО ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ.....	10
III. ЗАКОНОВИТЕ ПРОЦЕДУРИ ЗА ДОКЛАДВАНЕ НА ДОМАШНОТО НАСИЛИЕ.....	17
Приложения	24

Въведение

Години наред обществото робува на предразсъдъци като този, че проблемът с домашното насилие е личен и че никой не бива да се меси в това, което се случва в дома на семейството. Или пък, че жертвата на домашно насилие сама си е виновна, защото „провокира“ извършителя. И още и още.

Повтаряни с години, подобни мисли често са и подсъзнателна причина за апатията на хората и липсата на осведоменост относно това как да разпознаят жертвата и какви стъпки да предприемат след това, за да са сигурни, че действат в неин интерес. Подобни познания обаче са от фундаментално значение за успешната борба срещу домашното насилие

Напоследък все повече кампании съдействат за осведомяването на обществото и изкореняването на някои от гореспоменатите порочни нагласи спрямо случващото се в (и извън) домовете на българското семейство. Тъжните статистики обаче навяват на мисълта, че това далеч не е достатъчно, защото броят на жертвите все още не намалява.

Това налага да се предприемат мерки на различни нива и да се ангажират различни граждани, граждански организации, корпорации и държавни институции и да се използват всевъзможни канали за предоставяне на информация с цел превенция на домашното насилие, а тази информация да достигне до всички граждани – жертви (настоящи и потенциални), извършители, свидетели-очевидци, на разбираем и достъпен език, за да не съществуват съмнения как е редно да се постъпи, когато някой се сблъска със случай на домашно насилие.

А свидетел на домашно насилие може да се окаже всеки. В това число попада и специалистът по човешки ресурси.

Специалистът по човешки ресурси е съществен актьор в организацията в която работи, тъй като следва да разполага с голям запас от познания в сферата на човешките взаимоотношения, а и е може би единственият, който формално разполага с правото да инициира комуникация с останалите служители относно лични проблеми и теми отвъд служебните им задължения.

Във връзка с необходимостта от даване гласност на проблема с домашното насилие възниква и нуждата от предоставяне на информация на различни нива

относно това как трябва да се справят с него – с какви средства за защита разполагат и какъв е редът за тяхното използване.

Важно е специалистът по човешки ресурси да осъзнае колко важна роля може да изиграе в борбата срещу домашното насилие и как с подходящата подготовка и познания, има възможност да се превърне в ключова фигура в личната борба на жертвата. Нещо повече – ако в обученията на специалистите по човешки ресурси се включи задължителна подготовка относно взимането на привременни мерки при потенциални случаи на домашно насилие, те могат не само да изиграят жизненоважна роля в борбата срещу съответния разпознат случай в тяхната организация, но и срещу домашното насилие като цяло.

I. Домашно насилие – основни понятия и моменти

Как ще дефинира понятието за домашно насилие една жертва? А един извършител? Близките им приятели? А как би го дефинирал някой не толкова близък до тях човек – например колега на жертвата?

Ролята на държавата е да създаде достатъчно ясна и разбираема законодателна уредба, за да може всеки гражданин да разпознае акта на домашно насилие, и да бъде сигурен, че са му предоставени достатъчно законови средства за защита, които той, от своя страна, знае как да използва.

Не всеки обаче разполага с културата и навика първо да потърси законовите средства за преустановяване на подобно грубо нарушение на основните му права. Специалистът по човешки ресурси, като служител с високо ниво на комуникационно влияние в институцията, в която работи разполага с възможността да промени това и да осведоми служителите за различните пътища, по които те могат да защитят своите и правата на свои близки.

1. Дефиниция за домашно насилие

Законът дефинира домашното насилие по следния начин:

(1) Домашно насилие е всеки акт на физическо, сексуално, психическо, емоционално или икономическо насилие, както и опитът

за такова насилие, принудителното ограничаване на личния живот, личната свобода и личните права, извършени спрямо лица, които се намират в родствена връзка, които са или са били в семейна връзка или във фактическо съжителство на съпругески начала.

(2) За психическо и емоционално насилие върху дете се смята и всяко домашно насилие, извършено в негово присъствие.¹

2. Извършител на домашно насилие

Извършител на домашно насилие може да бъде: съпруг или бивш съпруг, човек, с когото жертвата е живяла на съпругески начела, лице, от което жертвата има дете или от което се предполага, че пострадалата е бременна, възходящ (баща, майка, баба, дядо), низходящ (дете, внуче), роднини по съребрена линия (сестра, брат, чичо, леля, племенник, братовчед и др. роднина до четвърта степен вкл.), лице, с което жертвата се намира или е била в родство по сватовство (роднини на партньора до трета степен вкл.), настойник, попечител или приеман родител, възходящ или низходящ на лицето, с което жертвата се намира във фактическо съпругеско съжителство.

Важно е да се знае, че кръгът от жертви не се простира само до връзки, които се основават на интимно партньорство между жертвата и извършителя.

3. Видове домашно насилие

- Физическо насилие – всякакъв вид нараняване – удряне, ритане, шамаросване, плесница, силов контакт, задушаване, бутане, запушване на уста, хващане на крайници, така, че лицето да не може да се движи, насочване на оръжие срещу жертвата и др. Също така, всеки опит за

¹ [Закон за защита от домашното насилие](#)

физическо домашно насилие също е достатъчен, за да се квалифицира актът като домашно насилие.

- Сексуално насилие – всяко сексуално посегателство – изнасилване, блудство, насилствен или силов интимен контакт, насилствено въвличане в сексуален акт, принудителен секс или друг акт на интимна близост, сексуален тормоз и др., както и опит за сексуално насилие.

- Емоционално насилие – всяка причинена словесна, емоционална или психологическа травма. Например: заплахи, заплахи за отнемане на деца, заплаха с физическо насилие, злоупотреби, преследване, дебнене, непрестанно изпращане на електронни съобщения и обаждания, забрана за срещи с роднини и приятели на жертвата. Емоционалното насилие обикновено води до чувство на страх, на малоценност, на вина и зависимост от извършителя на акта на домашно насилие.

- Психическо насилие – засягане на психическата неприкосновеност на жертвата чрез принуда, заплахи, вербално насилие, тормоз, сплашване, постоянно критикуване, засрамване, порицаване, използване на обидни имена, епитети, присмиване, имитиране, публично унизяване и др. Често съда съчетава емоционалното и психическото насилие, като го определя като „психоемоционално“.

- Икономическо насилие – поставяне на жертвата в положение на икономическа зависимост, изразяващо се в отнемане на достъп до икономически възможности и ресурси, ограничен достъп до средства, изолиране на жертвата чрез лишаване от средства за независими дейности, контрол на достъпа до здравеопазване, заетост и образование, изключване от вземане на финансови решения, пълен контрол върху средствата на лицето и други икономически ресурси, като се създава пълна зависимост за средства за издръжка и за задоволяване на лични нужди и др., както и опита за това.

- Принудително ограничаване на личния живот – забрана да се среща с определени хора, да учи, да спортува, да посещава културни мероприятия;

- Принудително ограничаване на личната свобода – заключване, забрана да излиза навън;
- Принудително ограничаване на личните права – да се облича по определен начин, да слуша или чете определени произведения, да общува с определени хора;
- Насилие в присъствието на дете – всеки акт на насилие (някои от гореизброените), който се е случил в присъствието на дете, се определя като психическо и емоционално насилие върху него.

Някои от актовете на домашно насилие представляват и престъпления по Наказателния кодекс – убийство, телесна повреда, принуда, отвлечане, противозаконно лишаване от свобода, закана за извършване на престъпление, системно следене, преследване и подобни деяния, които биха възбудили страх у жертвата. Защитата, която може да получи жертвата по ЗЗДН не изключва наказателната отговорност, която следва да понесе извършителят, ако актът на насилие представлява и престъпление. Непосредствена цел на мерките за защита по Закона за защита от домашното насилие е незабавно преустановяване на насилието на жертвата, докато наказателното производство преследва по-широк кръг от цели, за които обикновено отнема повече време да бъдат достигнати.

4. Разпознаване на жертвата на домашно насилие

Идентифицирането на човек като жертва на домашно насилие е сериозно предизвикателство, особено за специалистите по човешки ресурси, тъй като работното място обикновено е среда, в която служителят не споделя факти от личния си живот, а ако го направи, това би могло да се квалифицира като непрофесионално. От друга страна обаче понякога успешното противодействие на домашното насилие започва именно с помощта на трето безпристрастно лице, което

забелязва нещо необичайно в поведението на жертвата. Добре обучените служители, които знаят как да разпознаят кога промяната в поведението на един служител може да се дължи на домашно насилие, могат да изиграят важна роля в защитата на жертвата.

Когато обаче специалистът по човешки ресурси не е сигурен какво точно представлява домашното насилие, как да го разпознае и как да комуникира с жертвата, той няма да може своевременно да предприеме необходимите действия, а това може да направи противодействието много по-трудно, бавно, а в някои случаи дори невъзможно. Затова освен познаване на нормативната уредба, значително място в ангажирането на специалиста по човешки ресурси с проблема трябва да се отреди и на това как той да разпознае необичайното поведение на служителя и да го обвърже именно с вероятността то да е резултат от домашно насилие.

5. Оказване на помощ на жертвата

След като някой е идентифициран като предполагаема жертва на домашно насилие, колегите му са поставени пред деликатната ситуация, в която трябва да изберат необходимите и подходящи мерки за подкрепа и защита. Кои са подходящите мерки обаче не бива да се определя само от вътрешната убеденост и преценка на хората, установили наличието на признаци на осъществен акт на домашно насилие. Необходимо е те да са сигурни, че действията, които предприемат с цел да помогнат на колегите си, са подходящи и няма да способстват за излагането на допълнителен риск на жертвата.

Важно е специалистът по човешки ресурси да знае, че не съществува единна процедура за действие, а е редно към всеки отделен случай да се подхожда строго индивидуално, като винаги приоритет трябва да е интересът на жертвата и преустановяването на домашното насилие без да се създава риск за качествено и количествено му увеличаване.

SHE

II. Подходящи процедури за включване на превенцията на домашно насилие в работата на специалистите по човешки ресурси

Широкообхватните функции, които изпълняват специалистите по човешки ресурси, предпоставят те не просто да могат да разпознават проблемите на колегите си, но и в качеството си на директен наблюдател, да спомогнат за създаването на различни политики за справяне с тези проблеми в рамките на структурното звено, в което работят.

Затова освен да разпознаят конкретен случай на домашно насилие, те могат да допринесат за създаването на сигурна работна среда, в която всички служители разполагат с еднаква култура на възприемане на проблема и съответно еднакви навици при сблъсък с него.

Основна цел на Част II е да предостави идеи за подобряване на културата и навиците на служителите по отношение на домашното насилие, така че те да не се колебаят да споделят на специалистите по човешки ресурси за наличието на проблем, а специалистите от своя страна да бъдат достатъчно информирани как е редно да постъпят, когато това се случи.

Предстои да бъдат изброени някои предложения, които могат да помогнат на специалистите по човешки ресурси в борбата им срещу домашното насилие. Примерните идеи обхващат различни области от процеса – от работа по осведомеността на служителите до възможности за действие при установен случай в работното звено.

Предложените процедури не претендират изчерпателност и завършеност.

1. Подходящи процедури за превенция и споделяне на знание

- **Създаване на Политика за превенция на домашното насилие**

Създаването на вътрешен документ, който да бъде носител на нагласата на държавната институция/структурното звено към проблема с домашното насилие представлява нещо повече от символичен акт. Възможно е в него

да се включат и конкретни препоръки за служителите във връзка с информиране за съмнения за случай на домашно насилие.

При съставянето на подобен документ е препоръчително да се поиска и становище от юрист, за да се гарантира, че съдържанието му е в съответствие със закона и принципите на работа на служителите в държавната администрация.

- **Създаване на План за безопасност**

Планът може да съдържа препоръчителни стъпки, които трябва да следват специалистите по ЧР, ако има съмнение за случай на домашно насилие. Възможно е Планът може да бъде включен и в Политиката, ако има такава.

Напълно възможно е видът помощ, от която жертвата се нуждае да не фигурира в Плана за безопасност. Затова е добре в Плана трябва да се наблегне на препоръчителния характер на всяко едно от предложените в него действия.

- **Създаване на обучителни материали в комуникационната платформа на служителите от държавната администрация**

Ако борбата с домашното насилие е приоритет в програма на специалистите по ЧР е необходимо това да се сведе до знанието на всички служители. Един от сигурните начини за това е да се използва вътрешен софтуер/платформа, която служителите използват с цел обучение, както и ведомствения сайт на институцията. Ако в платформата се добавят раздели/секции, свързани с проблема, и служителите имат достъп до материали отнасящи се до идентификация на домашното насилие (видовете домашно насилие, примери за различните видове, съвети и др. източници, средствата за защита, подходящ начин на комуникация с жертвата, възможни процедури за защита от държавни органи, както и правилата за поведение на работното място при съмнение за случай на домашно насилие), осведомеността на всички служители ще се гарантира допълнително.

- **Поставяне на видно място в сградата на държавната институция на материали за осведоменост на служителите – постери, телефони за помощ.**

- **Възможно за осъществяване на грижа по социалните въпроси като част от служебните задължения на специалиста.**

Подходящо действие би могло да бъде и предоставянето на формални задължения на специалистите по човешки ресурси по ангажираност със социалните въпроси, които по някакъв начин биха могли да обременят служителите. Ако борбата с домашното насилие се превърне в приоритет в програмите им, е възможно каузата да се свърже и с останалите им служебни дейности, като например организирането на програми за обучения.

Пример: Провежда се обучение на тема „Как да извършваме ефективно задълженията си при работа от дома“. Следвайки идеята, че принципът за борбата с домашното насилие стои редом до този с ефективното изпълнение на служебните задължения, в подобно обучение може да бъде добавен раздел и за това как би могло да се идентифицира домашното насилие над служители в условията на работа от дома

- Други

2. Подходящи процедури за идентификация на жертвата и инструктаж на специалистите

- **Подходящ инструктаж на новопостъпили служители**

Най-подходящият момент за запознаване на служител с важността, която звеното отдава на проблема с домашното насилие, е началото на неговата кариера. В този момент специалистите по човешки ресурси могат да отделят специално внимание на това да изградят доверие, така че служителят да се чувства сигурен да сподели с тях за съмнения за домашно насилие, или дори за евентуални лични сблъсъци с проблема.

Възможно е тази презентация да бъде съпроводена от познавателни материали, които се предоставят на всеки новопостъпил служител. Те могат да включват както съвети и информация за идентифициране на проблема и последващи подходящи действия, така и представяне на

различни инициативи на звеното, свързани с превенцията и противодействието на домашното насилие.

- **Провеждане на обучение на всички служители за идентификация на домашното насилие**

Препоръчително е инструктаж по разпознаване на признаци на домашно насилие да получат всички служители, а не само специалистите по човешки ресурси, тъй като не всеки служител е в постоянното ползрение на специалиста по човешки ресурси. Ако инструктажът е подкрепен с други дейности, които да създадат доверие между служителите и специалистите по човешки ресурси и да способстват за създаването на култура на споделяне при съмнения за домашно насилие, ще се постигне допълнителна сигурност и единност.

Най-добре е при подготовката и провеждането на подобен инструктаж да се разчита на надеждни и проверени източници на информация, които да гарантират качеството на съдържанието му, както и да бъдат привлечени експерти с опит в тази сфера, като например лекари и психолози.

Основен елемент от инструктажа следва да бъде описание на най-често срещаните признаци на домашно насилие – както физически (следи от нараняване, синини, зачервявания по тялото), така и психосоциални (промяна в изпълнение на служебните задължения, признаци на тревожност, паник атаки, депресия и др.).

- **Провеждане на обучение на специалистите по човешки ресурси относно вторичните проблеми, които могат да възникнат като резултат от упражнен акт на домашно насилие.**

Особеностите на работата на специалистите по човешки ресурси често налага те да установяват причините за неефективно упражняване на служебните задължения от страна на служителите. Това отново показва ключовата роля, която те могат да изиграят в борбата срещу домашното насилие. Провеждането на обучение относно вторичните проблеми, които домашното насилие създава, и как може то да се отрази на изпълнението на служебните задължения може да способства не само за по-лесното

идентифициране на проблема, но и за насърчаване на всяко едно работно звено да полага специални грижи за оказване на помощ на служители-жертви на домашно насилие.

Полезно съдържание на подобно обучение би било не само описание на признаците на тези вторични проблеми, но и съвети за подходящи стъпки от страна на специалистите, като например предложение за ползване на отпуск и др.

3. Подходящи процедури за насърчаване на комуникацията

Един от най-деликатните моменти при съмнение за домашно насилие на работното място е този, в който колегите на пострадалия забелязват промяна в поведението му, но не са сигурни как е редно да постъпят и дали да се доверят на вътрешното си убеждение. В подобни ситуации е важно служителите да знаят, че специалистът по човешки ресурси е достатъчно добре запознат с проблема с домашното насилие и че той е лицето, към което могат да се обръщат при съмнения, вместо сами да взимат решения, които могат да поставят жертвата в риск.

Преди обаче служителите да възприемат идеята за активната роля на специалиста по човешки ресурси в борбата срещу домашното насилие, е редно самият специалист да съзнава защо точно той разполага с тази функция. Това се дължи на факта, че служебните задължения на тези специалисти им дават възможност да комуникират редовно със служители от различни организационни звена, което от своя страна им позволява както да разпознаят признаците на извършен акт на домашно насилие, така и да изградят доверие и култура на споделяне между себе си и останалите служители.

- **Професионално обучение на специалистите по Човешки ресурси**

Преди специалистът по ЧР да поеме ролята на отговорник по проблемите с домашното насилие на работното място, е препоръчително да премине през специално обучение, в рамките на което да се запознае в дълбочина с всички аспекти на проблема.

Именно такова обучение предлага и проектът "SHE", благодарение на който специалистите по човешки ресурси ще имат възможност да бъдат професионално обучени от експерти – психолози, юристи и специалисти в областта на домашното насилие.

- **Насърчаване на практики за обсъждане на проблема с домашното насилие**

Подходяща стъпка в посока повишаване на доверието между служителите в съответното звено и създаване на култура на споделяне е въвеждането на подходящ формат за периодично обсъждане на темата за домашното насилие. Така например е възможно през определен период от време (веднъж в годината) да се провежда работна беседа в неформална обстановка, по време на която служителите и специалистите по човешки ресурси да коментират проблема помежду си и/или с участието на специалист с опит по темата.

4. Подходящи процедури по отчетност

Систематизирането, повтарянето и отчитането на всички инициативи, действия и осъществени или неосъществени резултати представлява допълнителен инструмент за борбата с домашното насилие. Организираността е необходим елемент в подобна инициатива, който освен че предоставя преглед над извършените действия, може да способства и за откриването на допуснати грешки и проблеми в дейностите, свързани с борбата срещу домашното насилие. Подходящи практики по отчетност могат да бъдат:

- Провеждане на регулярен инструктаж веднъж в годината на всички служители на тема „Борба с домашното насилие“, Предоставянето на възможност за обратна връзка от останалите служители е желателно.
- Възможно е специалистите по ЧР да създадат **списъци относно проведени инструктажи и обучения** по темата, както и други индикатори за отчетност, за да са сигурни, че всички служители са запознати с материалите, свързани с борбата срещу домашното насилие, с които работната организация си служи.

- Да се създадат **конфиденциални бази данни, които да съдържат получените сигнали за предполагаем случай на домашно насилие, както и предприетите действия по тях.** Базите данни могат да съдържат различни елементи и категоризации, а всеки отделен случай да има своя история, която специалистите по ЧР да са длъжни да следят, доколкото това не противоречи на закона и правилата за конфиденциалност.

III. Законите процедури за докладване на домашното насилие ²

Често на жертвата ѝ е трудно да осъзнае, че най-сигурният начин да получи помощ е да се възползва от средствата и услугите за защита, които законът ѝ предоставя. Доста жертви обаче се притесняват, че законът всъщност им дава просто една „формална“ защита, която в някои случаи не е достатъчно ефективна и дори би могла да подейства като допълнителен генератор на агресия от насилника. В действителност обаче, Законът за защита от домашното насилие предлага не само за мерки, насочени към това да преустановят агресията на извършителя, но и мерки и услуги, целящи да окажат помощ на жертвата – както юридическа, така и психологическа.

Ако специалистът по човешки ресурси е добре информиран и знае с какви законови средства разполага жертвата на домашно насилие и как може да ги използва, той може да окаже ключово съдействие за оказването на жизненоважна и своевременна помощ.

Настоящият раздел цели да запознае специалистите по човешки ресурси в публичната администрация със законите средства за защита и процедурата за прилагането им, с които жертвата разполага.

1. Мерки за защита

Законът за защита от домашното насилие предоставя мерки за защита от домашното насилие, като част от тези мерки за защита са и услугите за защита, които са насочени конкретно към оказване на помощ на пострадалите.

Мерки за защита:

1. Задължаване на извършителя да се въздържа от домашно насилие
2. Отстраняване на извършителя от съвместно обитаваното жилище за срока, определен от съда

² Следва да се отбележи, че правната рамка подлежи на сериозни промени. Към момента е публикуван проект за изменение на ЗЗДН и съдържанието на Анотирания работен план е съобразено с него.

3. **Забрана на извършителя да приближава пострадалото лице, жилището, местоработата и местата за социални контакти и отдих на пострадалото лице при условия и срок, определен от съда.**

4. **Забрана на извършителя да осъществява контакт с пострадали под каквато и да е форма, включително по телефон, чрез електронна и обикновена поща и факс, както и чрез всякакви други средства и системи за комуникация при условия и срок, определен от съда.**

5. **Временно определяне на местоживеенето на детето при пострадалия родител или при родителя, който не е извършил насилието, при условия и срок, определени от съда, ако това не противоречи на интересите на детето.**

6. **Задължаване на извършителя на насилието да посещава специализирани програми за преодоляване на агресията и справяне с гнева.**

7. **Задължаване на извършителя да посещава програма за лечение на зависимости в случаите, в които е установено, че употребява наркотични или психоактивни/психотропни/ вещества, алкохол или друго упойващо вещество или друг вид зависимости;**

8. **Забрана за издаване на разрешение за придобиване, съхранение, носене и употреба на взривни вещества, на оръжия, на боеприпаси и на пиротехнически изделия по Закона за оръжията, боеприпасите, взривните вещества и пиротехническите изделия или прекратяване на валидността на издаденото разрешение за срок, определен от съда.**

9. **Насочване на пострадалите лица за ползване на специализирани услуги за защита или програми за възстановяване.**

10. **Насочване на пострадалите деца за ползване на специализирани услуги за защита на деца, жертви или свидетели на насилие.³**

2. Налагане на мерки за защита

Гореописаните мерки за защита обикновено се предоставят от районен съд по настоящ или постоянен адрес на жертвата на домашно насилие чрез т.нар. заповед за защита. Заповедта за защита е наименованието на документа, който съдържа в себе си „заповедта“ на съда за последващите действия, които трябва да бъдат предприети по случая.

Право да подадат молба за защита от домашно насилие имат: пострадалото лице, ако е навършило 14-годишна възраст или е поставено под ограничено запрещение, брат, сестра или лице, което е в родство по права линия с

³ [Закон за защита от домашното насилие](#)

жертвата (дете, внуче, майка, баща, баба, дядо), настойникът или попечителят на жертвата и прокурор.

Молбата е писмена и съдържа:

- 1. имената, адреса и единния граждански номер на молителя, адреса на дирекция "Социално подпомагане"; в случай че пострадалото лице не може или не желае да разкрие постоянния или настоящия си адрес, то може да посочи друг адрес;**
- 2. имената и настоящия адрес на извършителя или друг адрес, на който може да бъде призован, включително телефон и факс;**
- 3. данни за семейната, родствената или фактическата връзка между пострадалото лице и извършителя;**
- 4. датата, мястото, начина и други факти и обстоятелства за извършеното домашно насилие;**
- 5. подпис.⁴**

Към молбата се прилага и декларация от молителя за извършеното насилие. (вж. Приложение 2)

Съдът по искане на молителя (човекът, който подава молбата за защита) служебно изисква за извършителя справка за съдимост, справка за наложени мерки по този закон и удостоверение дали се води на психиатричен отчет.

При подаване на молбата не се дължат такси и разноски. Държавни такси и разноски се дължат след приключване на производството – от извършителя на домашното насилие, ако срещу него е издадена заповед, или от подателя на молбата, при отказ за издаване на заповед или при отмяна на издадена заповед. Лица, които не са навършили 18-годишна възраст, лица, поставени под запрещение, както и лица с увреждания не дължат държавна такса и

⁴ [Закон за защита от домашното насилие](#)

разноски, дори ако молбата им за издаване на заповед не бъде уважена или издадената по тяхна молба заповед бъде отменена.

3. Процедура за разглеждане на молбата

Молбата за защита се разглежда в открито съдебно заседание до един месец от датата на постъпването ѝ в съда. Съдът изпраща на ответника (извършителя) заедно с призовката и препис от молбата с приложенията и му съобщава задължението за представяне на доказателства. При необходимост призовката се връчва със съдействието на полицейските органи или на кмета. Жертвата на домашно насилие се призовава и когато молбата за защита е подадена от негов брат, сестра или родственик по права линия както и от директора на дирекция Социално подпомагане (или прокурора).

В производството пред съда са позволени всички доказателствени средства, които законът допуска - включително протоколите, докладите и други актове, издадени от дирекция Социално подпомагане, от лекари, от психолози, консултирали пострадалото лице. Заповедта може да бъде издадена и само въз основа на декларацията на жертвата, ако пред съда не са представени други доказателства.

Съдът се произнася с решение в открито заседание, като при уважаване на молбата издава заповед за защита. Със заповедта за защита могат да се наложат една или повече мерки за защита от предвидените в закона. Решението може да се обжалва в 7-дневен срок от постановяването му в открито съдебно заседание, а при отложено заседание - от деня, в който е посочено, че решението ще бъде обявено. На обжалване подлежат както решенията за издаване на заповед за защита, така и решенията, с които молбата е отхвърлена.

Когато молбата съдържа данни за пряка, непосредствена или последваща опасност за живота или здравето на жертвата, съдът в закрито заседание без призоваване на страните издава заповед за незабавна защита в срок от 24 часа от получаването на молбата. Заповедта се връчва на страните и се изпраща служебно до органите на МВР (районно управление на МВР). След като

издаде заповед за незабавна защита, съдът насрочва открито съдебно заседание и призовава страните, за да вземе решение за издаване на заповед за защита. Заповедта за незабавна защита е необжалваема и има действие до приключване на производството (до издаването на заповедта за защита или отказа на съда за издаването на заповедта за защита).

4. Специализирани услуги за защита

Освен мерките за защита, на пострадалото лице могат да се предоставят и специализирани услуги за защита:

1. денонощна безплатна телефонна линия – специализирана линия за подкрепа и насочване на пострадали от домашно насилие,

2. консултативен център за пострадали от домашно насилие – комплекс от интердисциплинарни специализирани услуги за лица и/или техните деца, пострадали от домашно насилие, които се предоставят по програми за психологическо, социално и правно консултиране и са насочени към осигуряване на подкрепа за пострадалите едновременно с или след ползване на други специализирани услуги

3. кризисен център за пострадали от домашно насилие – комплекс от специализирани услуги за лица и/или техните деца, пострадали от домашно насилие, които се предоставят за срок от шест месеца и са насочени към оказване на индивидуална подкрепа за задоволяване на ежедневните потребности, правно консултиране или социално-психологическа помощ, когато се налага за незабавна намеса, включително чрез мобилни екипи за кризисна интервенция и спешно настаняване.

4. подслон (защитено жилище) за пострадали от домашно насилие за настаняване след шестия месец от инцидента – специализирана услуга за лица и/или техните деца, пострадали от домашно насилие след шестия месец от инцидента, която се състои в осигуряване на защитено място за живеене с преференциални режийни разходи и регулярна социална подкрепа. Ползването на тази услуга не изключва ползване и на други услуги в общността.

Услугите се предоставят безплатно на пострадалите от домашно насилие и/или техните деца.

5. Действие на заповедта за защита

Заповедта за защита и заповедта за незабавна защита подлежат на незабавно изпълнение. Полицейските органи следят за изпълнението на заповедта, когато с нея е наложена някоя от следните мерки: задължаване на извършителя да се въздържа от извършване на домашно насилие; отстраняване на извършителя от съвместно обитаваното жилище за срока, определен от съда; забрана на извършителя да приближава пострадалото лице, жилището, местоработата и местата за социални контакти и отдих на пострадалото лице при условия и срок, определени от съда.

6. Неизпълнение на заповедта за защита

Полицейските органи следят за изпълнението на заповедта за защита, когато с нея се налага някоя от следните мерки: задължаване на извършителят да се въздържа от извършване на домашно насилие, отстраняване на извършителя от съвместно обитаваното жилище за срок, определен от съда, забрана на извършителя да приближава пострадалото лице, жилището, местоработата и местата за социални контакти и отдих на пострадалото лице при условия и срок, определени от съда, забрана на извършителя да осъществява контакт с пострадалия под каквато и да е форма, включително по телефон, чрез електронна или обикновена поща, факс, както и чрез всякакви други средства и системи за комуникация при условия и срок, определени от съд, забрана за издаване на разрешение за придобиване, съхранение, носене и употреба на взривни вещества, на оръжия, на боеприпаси и пиротехнически изделия по Закона за оръжията, боеприпасите, взривните вещества и пиротехническите изделия или прекратяване на валидността на издаденото разрешение за срок, определен от съда.

Когато е наложена мярка задължаване на извършителят да се въздържа от извършване на домашно насилие или отстраняване на извършителя от съвместно обитаваното жилище за срок, определен от съда, извършителят се отстранява

от съвместно обитаваното жилище със съдействието на полицейските органи от РУ на МВР по местонахождение на жилището.

При неизпълнение на заповедта на съда, полицейският орган, констатирал нарушението, задържа нарушителя и уведомява незабавно органите на прокуратурата, с цел да се осъществи наказателно производство срещу него.

7. Други мерки за защита

Освен по реда на Закона за защита от домашното насилие, помощ на жертвата могат да окажат и директно органите на МВР, когато разполагат с достатъчно данни, че извършителят може да извърши акт на домашно насилие. Полицейските органи могат да предупредят устно или писмено лице, за което има данни и се предполага, че ще извърши акт на домашно насилие. При осъществяването на предупреждението се съставя протокол, който може да се предостави на пострадалото лице при поискване.

Наказателният кодекс също предоставя защита срещу домашното насилие. Дефиницията, която използва наказателноправният законодател обаче е малко по-различна от тази в Закона за защита от домашното насилие. За да е извършено едно престъпление е извършено в условията на домашно насилие например, то трябва да е предшествано от системно упражняване на различни видове насилие от страна на агресора. Това се дължи на факта, че наказателният кодекс преследва деяния, които имат по-голяма обществена опасност. Настоящият план отчита, че специалистът по човешки ресурси може да не е юрист и да не може да прецени степента на обществена опасност на деянието, за което предполага или има информация, че е извършено. Това обаче не е пречка той да уведоми подходящия държавен орган, ако има съмнение за извършен акт на домашно насилие. За деянието може да се съобщи в районното полицейското управление или в прокуратурата. Ако след разглеждане на детайлите по случая полицейският служител или прокурорът сметне, че няма достатъчно данни за извършен акт на домашно насилие, това не е пречка за започване на производство по Закона за защита от домашното насилие, тъй като двете производства могат да се осъществят паралелно.

Приложения

Приложение 1 Институции, които осигуряват непосредствена помощ на жертвите

1. РУ МВР
2. Дирекция социално подпомагане
3. Районна прокуратура
4. Бюро за правна помощ
5. Специализирани центрове (предстои въвеждане)

Приложение 2 Образци на документи

ДО
РАЙОНЕН СЪД
ГР. _____
(Молбата се подава до районния съд по постоянен или настоящ адрес на жертвата)

М О Л Б А

От _____,
ЕГН

(Трите имена на жертвата/молителя)

с адрес: гр. _____, бул./ул./ж.к

№ _____, вх. _____, ап. _____, телефон за
връзка: _____

УВАЖАЕМИ Г-ЖО/Г-Н СЪДИЯ,

(Подробно описание на цялата информация, която си спомняте относно упражненото домашно насилие – дата, час, място, начин на извършване на домашното насилие. Може да се опише как се е отразил акта на домашно насилие на жертвата, както и други релевантни обстоятелства и факти)

Извършителят на домашно насилие е лицето

_____, ЕГН _____ и може

да бъде призовано на адрес гр. _____, телефон за

връзка _____.

(Тук следва да посочите адреса, на който смятате, че извършителят може да бъде намерен. Не е задължително това да бъде постоянният или настоящият му адрес. Възможно е да посочите адреса на неговата работа, адреса на мястото, в което временно пребивава и др).

МОЛЯ да издадете заповед за незабавна защита.

(Молбата за мярката за заповед за незабавна защита е примерна. Молителят може да избере някоя от другите мерки за защита, подробно изброени в чл.5 от ЗЗДН)

Прилагам и моля да приемете като доказателства:

1. _____
2. _____
3. _____

ПРИЛОЖЕНИЯ:

1. Декларация по чл. 9, ал. 3 от ЗЗНД
(когато се подава от пострадалото лице)
2. _____

(Тук може да опишете всичко останало, което прилагате. Допълнителни могат да бъдат всички доказателства, които смятате, че по някакъв начин биха спомогнали за доказване на извършения акт на домашно насилие – снимков материал, медицинска експертиза и др.)

Дата:

Декларатор:

ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ИЗВЪРШЕНО ДОМАШНО НАСИЛИЕ

по чл. 9, ал. 3 от ЗЗСДН

Аз, долуподписаният/ата.....

(Трите имена на жертвата на домашно насилие)

ЕГН с адрес: с настоящата декларация и въз основа на чл. 9, ал. 3 от Закона за защита срещу домашно насилие,

ДЕКЛАРИРАМ, че:

(Трите имена на извършителя на домашното насилие)

ЕГН....., с адрес:, с което съм в

(Подобно описание на връзката, в която се намирате с извършителя на домашно насилие).

осъществил акт на домашно насилие над мен, изразяващ се в следното

.....
.....
.....
.....
.....
.....

(Подробно описание на цялата информация, която си спомняте относно упражненото домашно насилие – дата, час, място, начин на извършване на домашното насилие. В случай, че сте уведомили трети лица, в т.ч. и държавни органи, може да го споменете и тук).

Декларирам, че всичко описано по-горе отговаря на действителността и с оглед верността му се подписвам, като ми е известна отговорността за вписване на неверни данни в настоящата декларация съгласно НК.

Дата:

Декларатор:

ДО
РАЙОНЕН СЪД
ГР. _____

М О Л Б А

От _____,
ЕГН

с адрес: гр. _____, бул./ул./ж.к _____,
№ _____, вх. _____, ап. _____, телефон за

връзка:

УВАЖАЕМИ Г-ЖО/Г-Н СЪДИЯ,

Извършителят на домашно насилие е лицето

_____, ЕГН _____ и може да бъде призовано на адрес гр. _____, телефон за връзка _____.

МОЛЯ да издадете заповед за незабавна защита.

Прилагам и моля да приемете като доказателства:

1. _____
2. _____
3. _____

ПРИЛОЖЕНИЯ:

1. Декларация по чл. 9, ал. 3 от ЗЗНД
2. _____

Дата:

Декларатор:

ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ИЗВЪРШЕНО ДОМАШНО НАСИЛИЕ

по чл. 9, ал. 3 от ЗЗСДН

Аз, долуподписаният/ата.....

ЕГН с адрес: с
настоящата декларация и въз основа на чл. 9, ал. 3 от Закона за защита срещу домашно
насилие,

ДЕКЛАРИРАМ, че:.....

ЕГН....., с адрес:, с което съм в
.....
осъществил акт на домашно насилие над мен, изразяващ се в следното

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Декларирам, че всичко описано по-горе отговаря на действителността и с оглед верността
му се подписвам, като ми е известна отговорността за вписване на неверни данни в настоящата
декларация съгласно НК.

Дата:

Декларатор:

Приложение 3 Полезни контакти

Полезни контакти

Телефон за спешна помощ- 112

Гореща телефонна линия на Анимус – 080018676; 029817686

Гореща телефонна линия на Сдружение Самаряни: (042) 641111

Гореща телефонна линия на Фондация П.У.Л.С. – (+35976) 60 10 10
(+35976) 60 33 60

Неправителствени организации, работещи с жертви на домашно насилие:

Асоциация Деметра

E-mail: office@demetra.bg

Телефон: 056/81 56 18

Женско сдружение „Екатерина Каравелова“

E-mail: ceta@mail.bg

Телефон: 086 821 495

Институт по социални дейности и практики

E-mail: sapi@sapibg.org

Телефон: 02/ 852 47 13

Мобилен: 02/ 852 47 13

Институтът има центрове за закрила в София, Шумен, Видин, Сливен, Монтана и Стара Загора

Сдружение „Самаряни“

тел.: 042/ 621083

Фондация „SOS – семейства в риск“

E-mail: sos@ssi.bg

Телефон: 052/609-677

Фондация „Асоциация Анимус“

E-mail: animus@animusassociation.org

Тел./Факс: +359 2 9835205; 9835305; 9835405

Фондация „Български център за джендър изследвания“

E-mail: office@bgrf.org

Телефон: 02 963 53 57 -

bgrfhaskovo@gmail.com

Телефон: 038/624 685 - За гр. Хасково

Мобилен телефон: 0878 567 659

bgrfhaskovo@gmail.com

Телефон: 038/624 68

Мобилен телефон: 0879 387 620 - за гр. Димитровград

Фондация „Джендър алтернативи“

E-mail: office@genderalternatives.org

Телефон:

032 / 26 07 08

Мобилен:

0879 26 01 01

Фондация „П.У.Л.С.“

E-mail: pulse.women@gmail.com ; pulse.aids@gmail.com

Телефон:

(+35976) 60 10 10

(+35976) 60 33 60

0899 100 245 - всеки работен ден от 10:00 ч. до 17:00 ч. за гр.

Кърджали

Фондация „Център Надя“

E-поща: centrenadja@abv.bg

Тел: 02 981 93 00